

Halina Grzywacz, Adam Ruta

Instytut Informacji Naukowej i
Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu
Pedagogicznego im. Komisji Edukacji
Narodowej w Krakowie

Forum Bibliotek Medycznych 6/2 (12), 120-144

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Mgr Halina Grzywacz

Dr Adam Ruta

Kraków – UP

**INSTYTUT INFORMACJI NAUKOWEJ I BIBLIOTEKOZNAWSTWA
UNIwersYTETU PEDAGOGICZNEGO
IM. KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ W KRAKOWIE**

Abstract

Traditions of training librarians in Cracow Pedagogical University dates back to 1959, and therefore it has lasted continuously for more than 60 years. Librarian study, which was appointed first, was later transformed into the Department of Library Science at the Institute of Polish Philology, whose director was Dr. Jan Okoń. In 1977, he established the Division of Library Science. From the academic year 1978-1979 doc. dr hab. Jerzy Jarowiecki took over management and held it until 2000. After him, in the academic year 2000/2001 inheritance was taken by dr hab. Józef Szocki, prof. AP, and in 2001-2012 dr hab. Halina Kosętko, prof. UP headed the Institute. Currently the director is Dr. Michał Rogoź. During its existence the unit changed its name several times: Department of Librarianship and Information Science (1985), Institute of Librarianship and Information Science (1999), Institute of Information Science and Librarianship (since 2003).

In the years 1973-1974 4-year Master's studies in library and information science were launched. In 1980, post-graduate studies were established, and in 1981 there was an inauguration of a unified 5-year full time Master's program. From the academic year 2007/2008 two-stage studies were launched. Currently, in addition to the specialization of scientific information and library science, there has been conducted a new field of study: information architecture.

Streszczenie

Tradycje kształcenia bibliotekarzy w krakowskim Uniwersytecie Pedagogicznym sięgają 1959 roku, a zatem trwa ono nieprzerwanie już od ponad 60 lat. Najpierw powołano Studium Bibliotekarskie, przekształcone w Zakład Bibliotekoznawstwa przy Instytucie Filologii Polskiej, którego kierownikiem został

dr Jan Okoń. W 1977 roku powołano do życia Samodzielny Zakład Bibliotekoznawstwa. Od roku akad. 1978/79 kierownictwo jednostki objął doc. dr hab. Jerzy Jarowiecki, który pełnił tę funkcję do 2000 roku. Po nim w roku akad. 2000/2001 schedę przejął dr hab. Józef Szocki, prof. AP, a w latach 2001-2012 Instytutem kierowała dr hab. Halina Kosętko, prof. UP. Obecnie obowiązki dyrektora pełni dr Michał Rogoż. W ciągu swego istnienia jednostka zmieniała kilkakrotnie nazwę: Katedra Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej (1985), Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej (1999), Instytut Informatyki Naukowej i Bibliotekoznawstwa (od 2003).

W latach 1973-1974 uruchomiono 4-letnie magisterskie studia z bibliotekoznawstwa i informatyki naukowej. W 1980 powstały studia podyplomowe, a w 1981 zainaugurowano jednolite 5-letnie studia dzienne magisterskie. Od roku akad. 2007/2008 uruchomiono studia dwustopniowe. Obecnie, oprócz kierunku informatyka naukowa i bibliotekoznawstwo, prowadzony jest nowy kierunek studiów: architektura informacji.

Historia i dzień dzisiejszy Instytutu

Tradycje kształcenia bibliotekarzy w krakowskim Uniwersytecie Pedagogicznym sięgają 1959 roku, a zatem trwa ono nieprzerwanie już od ponad 60 lat. Władze uczelni, dostrzegając wiele cech wspólnych w zawodzie nauczyciela i bibliotekarza biblioteki szkolnej, poświęcały wiele uwagi temu zagadnieniu znajdując wsparcie i aprobatę środowiska bibliotekarskiego zaniepokojonego o dalszy rozwój kadr. Osobą, dzięki której rozpoczęto kształcenie bibliotekarzy w uczelni był wieloletni dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie i wykładowca w Wyższej Szkole Pedagogicznej doc. dr Józef Korpała. Zainicjował on powstanie Studium Bibliotekarskiego¹. Wykładowcami Studium byli nie tylko pracownicy Instytutu Filologii Polskiej (dalej: IFP), ale przede wszystkim pracownicy Biblioteki Głównej WSP i innych krakowskich bibliotek, którzy dzielili się przy tym swym doświadczeniem dydaktycznym i zawodowym². Studenci doceniając troskę władz uczelni, nauczycieli akademickich i bibliotekarzy dyplomowanych, chętnie wybierali Studium Bibliotekarskie jako dodatkowe studia fakultatywne. W sumie ukończyło je ponad 2200 słuchaczy. Dlatego władze uczelni postanowiły powołać nowy kierunek studiów zawodowych łączący filologię

¹ Jerzy Jarowiecki: Samodzielny Zakład Bibliotekoznawstwa. W: Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w latach 1946-1981/ pod red. Zygmunta Ruty. Kraków 1981, s. 182-188; Kształcenie bibliotekarzy w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie; Jerzy Jarowiecki: Bibliotekoznawstwo i informatyka naukowa w krakowskiej Akademii Pedagogicznej. *Konspekt* 2004 nr 19 s. 24-26

² Między innymi z: Biblioteki Głównej WSP dr Edward Chelstowski, A. Tabakowa, I. Burkot; Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej Genowefa Dulębina, Anna Jaworowska, Stanisław Kaszyński, Józef Zając; Biblioteki Jagiellońskiej Franciszka Korpałowa, Irena Bar-Święch, Irena Czerni; Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej Krystyna Blamowska, Stanisława Wislocka, Irena Ponińska i Ewa Radlińska; Biblioteki Głównej AGH Maria Czyżowa, Helena Jarecka, Władysław Piasecki; Biblioteki Głównej Politechniki Krakowskiej dr Józef Czerni, Leszek Staśto, Walentyna Szarek; Biblioteki Głównej Akademii Rolniczej Lidia Hayto; Instytutu Obróbki Skrawaniem Maria Daszkiewicz, Franciszek Kleszcz; Biblioteki Czartoryskich Tadeusz Frączyk, IKNiBO Maria Ciećkiewicz

polską z bibliotekoznawstwem. Ówczesny dyrektor IFP i rektor prof. Wincenty Danek, osobiście zainteresowany nowym kierunkiem studiów, przekazał dyrektorowi Biblioteki Głównej drowi Edwardowi Chełstowskiemu uprawnienia do tworzenia programu studiów, by w rok później powołać przy IFP Zakład Bibliotekoznawstwa. W latach 1971-1972 przyjęto dwa roczniki, które ukończyły studia w latach 1973 i 1975, a następnie mogły kontynuować studia magisterskie. W miejsce trzyletnich studiów zawodowych filologii polskiej z bibliotekoznawstwem uruchomiono w roku akademickim 1973/1974 jednolite 4-letnie magisterskie zaoczne studia z bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, a rok później także studia stacjonarne. Magisterskie studia bibliotekoznawcze w Krakowie były osiągnięciem w skali całego kraju. Władze uczelni włączyły do procesu dydaktycznego pracowników bibliotek, w tym bibliotekarzy dyplomowanych BG WSP, ponieważ ich doświadczenie i zaangażowanie było niejednokrotnie wykorzystywane przez komisje opracowujące kształt przyszłego bibliotekoznawstwa w Polsce³. Przygotowano wiele programów nauczania i materiałów metodycznych niezbędnych w procesie kształcenia. Zaowocowało to także zorganizowaniem ogólnopolskiej konferencji metodologicznej nt. roli i funkcji biblioteki uczelnianej w procesie kształcenia nauczycieli⁴. W efekcie w 1976 r. wszedł w życie jednolity i ogólnokrajowy program studiów bibliotekoznawstwa opracowany przez MNSzWiT, realizowany we wszystkich 14 ośrodkach kształcenia bibliotekarzy w Polsce⁵. Należy wspomnieć, że program resortu szkolnictwa wyższego i profil absolwenta były bardzo podobne do wypracowanych ustaleń krakowskiego bibliotekoznawstwa. Jako samodzielna jednostka organizacyjna bibliotekoznawstwo zostało powołane przy IFP w listopadzie 1975 r. Obowiązki kierownika w Zakładzie Bibliotekoznawstwa Rektor powierzył drowi Janowi Okoniowi – wybitnemu znawcy literatury staropolskiej. Funkcję tę dr Jan Okoń sprawował do 31 VIII 1978 r. z krótką przerwą w okresie od 1 XII 1977 do 31 I 1978 r., kiedy to obowiązki kierownika pełnił dr Jan Bujak, adiunkt Zakładu Bibliotekoznawstwa. Od marca 1976 r. w strukturze Zakładu istnieje

³ W ramach środowiska krakowskiego inicjatywa ta przekładała się na daleko idącą współpracę z SBP – Okręgiem Miejskim Krakowa, Instytutu Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych i krakowskim Ośrodkiem Metodycznym Studiów dla Pracujących Wyższych Studiów Pedagogicznych działającym przy WSP (którego kierownikiem był doc. dr Jerzy Jarowiecki) i jego Komisją Bibliotekarską skupiającą bibliotekarzy wyższych szkół pedagogicznych.

⁴ Rola i funkcje biblioteki uczelnianej w procesie kształcenia nauczycieli / pod red. Jerzego Jarowieckiego. Kraków 1974; Z. Sokół: Kształcenie kadr dla bibliotek szkolnych i publicznych w Samodzielnym Zakładzie Bibliotekoznawstwa Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. *Poradnik Bibliotekarza* 1979 nr 11/12 s. 281–283

⁵ Jerzy Jarowiecki: Samodzielny Zakład...

biblioteka zakładowa, której pierwszym kierownikiem w latach 1976–1982 był mgr Antoni Gazda, absolwent Zakładu Bibliotekoznawstwa⁶.

Ostatecznie w październiku 1977 r. na podstawie zarządzenia Rektora powołano Samodzielny Zakład Bibliotekoznawstwa z siedzibą przy ul. Grodzkiej 60⁷. Od początku roku akad. 1978/1979 kierownictwo Samodzielnego Zakładu Bibliotekoznawstwa objął doc. dr hab. Jerzy Jarowiecki. W ramach Zakładu powołano cztery zespoły naukowo-badawcze: 1. Zespół książki i czytelnictwa (kierownik dr Józef Zajac); 2. Zespół Czasopiśmiennictwa polskiego i zagadnień wydawniczych (kierownik doc. dr hab. Jerzy Jarowiecki); 3. Zespół historii i funkcji bibliotek (kierownik dr Zofia Sokół); 4. Zespół bibliografii i informacji naukowej (kierownik dr Jan Bujak). Profesor dr hab. Jerzy Jarowiecki pełnił nieprzerwanie funkcję kierowniczą do 2000 r. Rozległe zainteresowania naukowe polonisty i pedagoga, bibliografa i bibliofila, umiającego łączyć problematykę historycznoliteracką z księgoznawstwem, historią bibliotek, czytelnictwem i czasopiśmiennictwem były niezwykle ważne w stworzeniu przez niego Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. O dynamicznym rozwoju Zakładu świadczy między innymi rozwój kadry. Zespół na początku działalności liczył 15 osób na etacie, 5 na 1/2 etatu i 13 na umowie zleceniu, a w 2000 r. zatrudnił 39 pracowników etatowych.

Od 1980 r. prowadzone były w SZB studia podyplomowe (I Studium Podyplomowe Bibliotekoznawstwa dla absolwentów różnych kierunków, którego pierwszym kierownikiem był dr Jan Bujak, II Studium Podyplomowe Bibliotekoznawstwa dla absolwentów bibliotekoznawstwa w zakresie bibliotek szkolnych – kierownikiem była dr Zofia Sokół).

Rok później obowiązywały już jednolite 5-letnie dzienne studia magisterskie na studiach dziennych, a od 1984 r. na studiach zaocznych.

Na podstawie Uchwały Senatu WSP z dnia 3 czerwca 1985 r. przekształcono prężnie rozwijający się SZB w Katedrę Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Powołano również nowe stanowisko – zastępcy kierownika Katedry. Pierwszym zastępcą była doc. dr hab. Wacława Szelińska, w latach 1987–1989 doc. dr hab. Ryszard Ergetowski, a następnie dr Piotr Krywak.

W wyniku prac nad planem studiów wprowadzającym przedmioty pedagogiczne, od roku akademickiego 1985/1986 bibliotekoznawstwo uzyskało status kierunku nauczycielskiego. W tym samym czasie powstało 2-letnie Studium Fakultatywne Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej dla studentów różnych kierunków. Rok akade-

⁶ Dokumentacja archiwalna Zakładu; Jerzy Jarowiecki: Działalność dydaktyczno-wychowawcza i naukowa Samodzielnego Zakładu Bibliotekoznawstwa Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w latach 1980–1983. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Bibliotekoznawcze II* 1984

⁷ Jerzy Jarowiecki: Samodzielny Zakład...

micki 1992/93 przyniósł kolejne uzupełniające 3-letnie magisterskie studia zaoczne dla absolwentów studiów nauczycielskich oraz Studium Podyplomowe z zakresu bibliotekoznawstwa w Przemysłu, których organizatorem był prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

W roku akad. 1992/1993 w trakcie trwania zajęć dydaktycznych dokonano przeniesienia jednostki i Katedra zmieniła adres z ul. Grodzkiej 60 na ul. Ingardena 4, po czym w 1994 r. ostatecznie znalazła siedzibę w gmachu głównym Uczelni przy ul. Podchorążych 2, gdzie mieści się do chwili obecnej.

Należy wspomnieć o poszerzeniu działalności dydaktycznej Katedry poza granice kraju i prowadzeniu wykładów przez pracowników na polonistyce Uniwersytetu w Grodnie (dr Henryk Czubała, dr Krzysztof Woźniakowski).

W roku akad. 1993/1994 dokonano zmiany statusu organizacyjnego Katedry. Została ona włączona za porozumieniem władz Senatu, Wydziału i Rady Naukowej IFP w strukturę IFP w celu wzmocnienia kadrowego⁸.

W ramach rozwoju Katedry w roku akademickim 1995/96 stworzono nową jej strukturę powiększając zespoły do 5 pracowni⁹. W tym czasie utworzono 3 rodzaje studiów podyplomowych: I Studium podyplomowe Bibliotekoznawstwa dla absolwentów różnych kierunków studiów, II Studium dla absolwentów Bibliotekoznawstwa, III Studium Podyplomowe Technologii Informacji – dla absolwentów różnych kierunków studiów.

Natomiast w ramach studiów dziennych i zaocznych cały czas istniały od trzeciego roku studiów specjalizacje, takie jak: biblioteki szkolne i pedagogiczne, biblioteki publiczne, informacja naukowa, edytorstwo i problemy księgarsko-wydawnicze, czasopiśmiennictwo polskie XIX i XX wieku, prowadzone przez specjalistów w postaci wykładów, konwersatoriów i działań praktycznych.

Rok 1999 jest niezwykle ważny w historii uczelni i bibliotekoznawstwa, ponieważ z dniem 1 X przemianowano Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Akademię Pedagogiczną im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie a Katedra otrzymała status Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Awans ten spowodował przekształcenia w strukturze Instytutu – powstały 4 katedry i 1 zakład (Katedra Bibliotekarstwa i Czytelnictwa; Katedra Czasopiśmiennictwa i Kultury Literackiej; Katedra Historii Książki; Katedra Teorii Tekstu i Edytorstwa; Zakład Informacji i Dokumentacji Naukowej).

Także rok 2000 przyniósł zmiany związane z odejściem na emeryturę długoletniego dyrektora Instytutu profesora Jerzego Jarowieckiego. Funkcję tę przejął dr hab. Józef Szocki prof. AP (1 X 2000 - 1 X 2001), który niebawem również przeszedł na emeryturę. W latach 2001-2012 Instytutem kierowała dr hab. Halina Kosętka prof. UP – literaturoznawca, sienkiewiczolog, edytor. Od 1 X 2012 roku obowiązki dyrektora pełni dr Michał Rogoż. Przez szereg lat wicedyrektorem i osobą niezastąpioną na tym stanowi-

⁸ Zarz. Rektora WSP nr R-8/94 z dnia 31 III 1994 r.

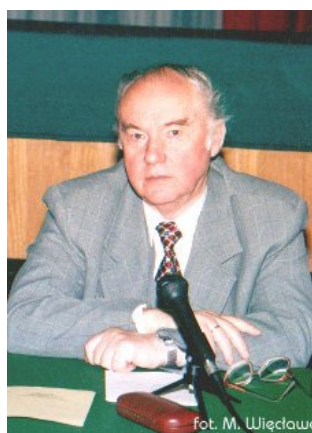
⁹ Zarz. Rektora WSP nr R-13/95 z 21 XI 1995 r.

sku był dr Piotr Krywak. Funkcję swą pełnił w latach 1999-2012, z wyjątkiem lat 2001-2006, kiedy zastępcą była dr Barbara Kamińska-Czubała. W roku akad. 2012/2013 funkcję zastępcy dyrektora Instytutu ds. dydaktycznych pełniła dr Ewa Wójcik, obecnie zaś wicedyrektorem jest dr Iwona Pietrzekiewicz.

W okresie kierownictwa prof. H. Kosętki Instytut w 2003 r. zmienił nazwę na Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa. W roku akad. 2007/2008 zgodnie z zatwierdzonymi standardami MNiSW oraz założeniami procesu bolońskiego uruchomiono 2-stopniowe studia (I stopień stacjonarnych i niestacjonarnych studiów licencjackich z dodatkową specjalizacją na studiach dziennych – nauczanie języka pol-

Prof. dr hab. Jan Okoń

Prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki

Prof. dr hab. Józef Szocki

Prof. dr hab. Halina Kosętka

Dr Michał Rogoź

skiego w szkole podstawowej i gimnazjum, natomiast na studiach niestacjonarnych tylko specjalność nienauczycielską). Lata następne to okres przygotowań do wdrożenia drugiego stopnia kształcenia – studiów uzupełniających magisterskich (zarówno dla studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych).

Ponadto w latach 2007/2008 i 2009/2010 pojawiły się obok studiów podyplomowych bibliotekoznawczych atrakcyjne oferty studiów podyplomowych z zakresu architektury informacji, czy edytorstwa, księgarstwa i antykwarstwa, zarządzania informacją w strukturach lokalnych. Wielkim powodzeniem cieszą się kursy biblioterapii.

W tym czasie (20 XI 2008 roku) na podstawie ustawy nadano Uczelni nazwę Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

Po roku 2010 zmieniła się sytuacja i kondycja Instytutu, ponieważ powstał nowy Wydział Filologiczny Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie – (jednostka naukowo-dydaktyczna, jeden z sześciu wydziałów Uniwersytetu, wyodrębniony z Wydziału Humanistycznego 1 X 2010 r.). Instytut znalazł się w towarzystwie 2 instytutów (Filologii Polskiej i Neofilologii) i nastąpiła reorganizacja pracy w obrębie kształtującego się wydziału. W 2011 r. zakończył się etap jednolitych 5-letnich studiów magisterskich, zmieniła się również struktura Instytutu, powstało 6 katedr (do istniejących struktur dodano Katedrę Antropologii Kultury Książki, której kierownikiem został dr hab. Andrzej Drózdź prof. UP).

Po ponownej reorganizacji struktury Instytutu w 2012 roku powstały 4 katedry (Katedra Badań Książki i Prasy; Katedra Bibliotekarstwa i Czytelnictwa; Katedra Edytorstwa i Wiedzy o Literaturze; Katedra Nauki o Informacji i Edukacji Informacyjnej), zaś od roku akad. 2013/2014 funkcjonują 3 katedry: Katedra Badań Książki i Prasy, Katedra Bibliotekarstwa i Czytelnictwa oraz Katedra Nauki o Informacji i Edukacji Informacyjnej.

Katedra Badań Książki i Prasy to zespół liczący 7 osób (prof. dr hab. Krzysztof Woźniakowski – kierownik, dr hab., prof. UP Grażyna Wrona, dr Agnieszka Fluda-Krokos, dr Iwona Pietrzakiewicz, dr Ewa Wójcik, dr Grzegorz Nieć i dr Adam Ruta). Pracownicy Katedry podejmują w swych badaniach indywidualnych różnorodną problematykę bibliologiczną, koncentrując się na zagadnieniach książki, prasy, ruchu wydawniczego. Prowadzone badania skupiają się na analizie książki, czasopism i innych mediów jako podstawowych nośników informacji na przestrzeni wieków, dawnych i współczesnych księgozbiorów, instytucji książki, a także użytkowników informacji w kontekście czytelnictwa¹⁰.

Katedra Bibliotekarstwa i Czytelnictwa liczy 6 pracowników (dr hab. Janusz Kostecki – kierownik, dr hab., prof. UP Andrzej Drózdź, dr Władysław Marek Kolasa, dr Beata Langer, dr Urszula Lisowska-Kożuch i dr Wanda Matras-Mastalerz). Profil badawczy Katedry obejmuje prace badawcze z zakresu bibliotekoznawstwa, biblio-

¹⁰ <http://iinib.up.krakow.pl/katedra-badan-ksiazki-i-prasy.html> [dostęp: 23 X 2013]

tekarstwa współczesnego, funkcjonowania bibliotek szkolnych, pedagogicznych, publicznych, naukowych i fachowych, automatyzacji bibliotek, czytelnictwa i biblioterapii, historii bibliotek i czytelnictwa. Szczególny nacisk położony jest na działalność bibliotek publicznych w Małopolsce¹¹.

Katedra Nauki o Informacji i Edukacji Informacyjnej skupia 6 osób (dr hab., prof. UP Hanna Batorowska – kierownik, dr Adam Bańdo, dr Barbara Kamińska-Czubała, dr Sabina Kwiecień, dr Michał Rogoż i dr Stanisław Skórka). Zespół Katedry łączy wspólne obszary zainteresowań naukowych, do których należy kultura informacyjna, edukacja medialna, technologia informacyjna, architektura informacji, zarządzanie informacją, zachowania informacyjne, użytkownicy informacji, biblioteki cyfrowe, funkcjonowanie informacji prasowej oraz szeroko rozumiane problemy informacji naukowej i technologii informacyjnej¹².

Oprócz kadry naukowo-dydaktycznej w SZB, Katedrze i Instytucie obecni byli i są pracownicy administracyjni i bibliotekarze. O bibliotekarzach Zakładu autorka pisze w księdze jubileuszowej wydanej z okazji 65 lat Biblioteki Głównej UP w Krakowie¹³. Sekretariat Zakładu prowadzony był wzorowo i sumiennie przez m.in. Krystynę Zastawniak, Grażynę Wdowiak, Danutę Opydo, Agnieszkę Starzyk-Piziak i Teresę Heichel-Szaran. Pierwszymi pracownikami technicznymi były mgr Barbara Bierońska i mgr Teresa Michalczyk, potem Ewa Dziubińska, która również obsługiwała przez krótki okres sekretariat Zakładu, dr Lech Jarzabek oraz od lat niezastąpieni, zawsze pomocni i życzliwi mgr Mieczysław „Leszek” Więclawek i mgr Leszek Żyła. W Bibliotece instytutowej zawsze służą pomocą mgr Halina Grzywacz – kierownik oraz mgr Justyna Buczyńska-Łaba.

Obecnie Instytut zatrudnia 23 etatowych pracowników, w tym 20 nauczycieli akademickich.

W roku akad. 2013/2014, po kilku latach przygotowań, uruchomiono nowy kierunek studiów: architektura informacji (studia I stopnia stacjonarne). Studia te przygotowują absolwentów do: projektowania przestrzeni informacyjnych, projektowania funkcjonalnego komunikatu wizualnego, posługiwania się odpowiednimi strategiami i metodami projektowania, badania, analizowania i wizualizowania przestrzeni informacyjnych, wizualizowania informacji oraz architektury stron internetowych. W najbliższej przyszłości planowane jest otwarcie studiów II stopnia (magisterskich).

¹¹ http://iinib.up.krakow.pl/katedra-bibliotekarstwa-i-czytelnictwa.html?2_1 [dostęp: 23 X 2013]

¹² http://iinib.up.krakow.pl/katedra-nauki-o-informacji-i-edukacji-informacyjnej.html?2_2 [dostęp: 23 X 2013]

¹³ Halina Grzywacz: Funkcje bibliotek instytutowych na przykładzie działalności Biblioteki Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa w latach 1976–2011. W: Służą i chronią: 65 lat Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie / pod red. Marii Pidtypczak-Majerowicz, Stanisława Skórki, Doroty Wilk. Kraków 2011 s. 167-181

W dniu 3 XII 2013 roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego ogłosiło wyniki konkursu w zakresie wdrażania systemów poprawy jakości kształcenia oraz Krajowych Ram Kwalifikacji. Spośród nadesłanych 261 wniosków najwyższą oceniono projekt Wydziału Filologicznego UP przygotowany przez Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa. Nasza jednostka otrzyma dofinansowanie w wysokości 1 000 000 zł.

Badania naukowe

Aktywność naukowa pracowników Instytutu obejmuje niemal wszystkie pola badawcze współczesnej bibliologii i informatologii. Od lat 70. XX wieku podejmowane są badania dotyczące obecności książki w naszej kulturze, obejmujące one nie tylko obecne terytorium Polski, ale i Kresy oraz emigrację. Przedmiot zainteresowania stanowią także zagadnienia antropologii i teorii książki, kultury literackiej, dzieje drukarstwa, bibliotek – naukowych, publicznych, zakonnych i prywatnych, księgarstwa, rynku antykwarycznego, czytelnictwa, oraz badania proveniencyjne. Poruszane są również zagadnienia związane z różnymi formami ograniczania wolności słowa oraz czynnikami wpływającymi na społeczny obieg książki.

Od wielu lat znaczna część pracowników przejawia dużą aktywność naukową w zakresie szeroko rozumianego prasoznawstwa. Obszar ich zainteresowań obejmuje prasę ogólnopolską i regionalną – zwłaszcza krakowską i lwowską z XVIII-XXI wieku. Efektem badań są monografie dotyczące dziejów czasopiśmiennictwa, konkretnych tytułów prasowych oraz poszczególnych rodzajów prasy – m.in. politycznej, naukowej, kulturalnej, gadzinowej, regionalnej, religijnej, rozrywkowej, dziecięcej i młodzieżowej.

Podejmowane badania dotyczą m.in. zagadnień architektury informacji, kultury i edukacji informacyjnej, potrzeb użytkowników informacji, bibliometrii, edukacji medialnej i zarządzania informacją. Godne podkreślenia są osiągnięcia praktyczne i teoretyczne związane z rozwojem bibliotek cyfrowych, digitalizacją dokumentów oraz analizą porównawczą zintegrowanych systemów bibliotecznych.

Prowadzone są też badania dotyczące czytelnictwa, biblioterapii, metodyki pracy bibliotecznej i zawodu bibliotekarza. Pracownicy Instytutu upowszechniają koncepcję biblioteki szkolnej jako nowoczesnego centrum dydaktycznego. Włączają się również w interdyscyplinarny dyskurs naukowy na temat roli edukacji informacyjnej w dzisiejszym społeczeństwie medialnym.

Na podkreślenie zasługuje dorobek edytorski, w tym edycje źródłowe (pamiętniki, listy z XIX i XX wieku) oraz opracowania różnych dzieł literackich. Nasi pracownicy są autorami artykułów dotyczących tradycyjnych i nowoczesnych źródeł informacji, licznych bibliografii w formie baz danych oraz drukowanych wykazów. Prowadzone są również badania książki i prasy dla dzieci i młodzieży.

Interdyscyplinarny charakter nauki o książce i działalności informacyjnej sprawia, że w dorobku pracowników Instytutu pojawiają się także publikacje literaturoznawcze, językoznawcze, historyczne, naukoznawcze, politologiczne, a nawet pedagogiczne¹⁴.

Publikacje

Pracownicy Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa przejawiali i przejawiają, jak już wspomniano, dużą aktywność naukową. Efektem prowadzonych badań były publikacje prac naukowych w postaci monografii indywidualnych, prac zbiorowych, artykułów, rozpraw, recenzji i sprawozdań. Trudno dziś odtworzyć na podstawie rozproszonych źródeł i wykazów pełną listę publikacji autorstwa pracowników IINiB. Z niepełnych zapewne danych wyłania się obraz dorobku wydawniczego jednostki: ponad 130 publikacji zwartych, blisko 1600 artykułów i rozpraw oraz ponad 300 recenzji i sprawozdań¹⁵. Tematyka publikacji odzwierciedlała zainteresowania badaw-

¹⁴ http://iinib.up.krakow.pl/badania-naukowe.html?1_1 [dostęp: 12 XI 2013]

¹⁵ Jerzy Jarowiecki: Działalność dydaktyczno-wychowawcza i naukowa Samodzielnego Zakładu Bibliotekoznawstwa Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w latach 1980-1983, *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Bibliotekoznawcze II* (1984), s. 287; Jerzy Jarowiecki: Działalność dydaktyczna i naukowa Samodzielnego Zakładu Bibliotekoznawstwa Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w roku akademickim 1983/84. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Bibliotekoznawcze III* (1985) s. 283; Jerzy Jarowiecki: Działalność Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie w r. akad. 1984/1985. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Bibliotekoznawcze IV* (1987) s. 286-287; Jerzy Jarowiecki: Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie za lata 1985-1987. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Bibliotekoznawcze V* (1990) s. 285; Jerzy Jarowiecki: Działalność dydaktyczno-naukowa Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w latach 1987/1988-1988/1989. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Bibliotekoznawcze VI* (1991) s. 224; Jerzy Jarowiecki: Działalność dydaktyczno-wychowawcza i naukowa Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP w Krakowie w roku akademickim 1989/1990. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Bibliotekoznawcze VII* (1993) s. 233-234; Piotr Krywak: Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP w Krakowie w latach 1990/1991-1991/1992. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Bibliotekoznawcze VIII* (1996) s. 191; Grażyna Wrona: Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP w Krakowie w latach 1992/1993-1995/1996. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Bibliotekoznawcze IX* (1998) s. 221; Michał Rogoź: Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP w Krakowie w latach 1996/97-1997/98. *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia I* (2001) s. 181; Marek Glogier, Wanda Matras: Sprawozdanie z pracy dydaktycznej i organizacyjnej Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Akademii Pedagogicznej w Krakowie za rok akademicki 1999/2000. *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia II* (2003) s. 347; Halina Kosętko: Publikacje pracowników Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Akademii Pedagogicznej w Krakowie za lata 2001-2002. *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia III* (2005) s. 332-348; Halina Kosętko, Michał Rogoź: Publikacje pracowników Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Akademii Pedagogicznej w Krakowie

cze poszczególnych osób, realizowane zarówno w ramach projektów indywidualnych (granty, badania statutowe), jak i ogólnopolskich zespołów naukowych.

Zagadnienia historii książki, dziejów ruchu wydawniczego i księgarstwa znalazły odbicie w licznych publikacjach książkowych, z których najważniejsze to: Jan Bujak, *Informacja o książce i prasie w tygodnikach galicyjskich 1772-1900* (1989), Maria Konopka: *Adam Dominik Bartoszewicz: redaktor, księgarz i wydawca lwowski 1838-1886* (1995), Hanna Batorowska: *Jan Nepomucen Bobrowicz polski wydawca i księgarz w Saksonii w czasach Wielkiej Emigracji* (1992), Roman Jaskuła: *Wydawnictwo Biblioteka Polska Kazimierza Józefa Turowskiego 1855-1863* (1992), Tenże: *Karol Forester: emigracyjny działacz, pisarz i wydawca 1800-1879* (2002), Marek Pieczonka: *„Księgarnia Wydawnicza Trzaska, Evert i Michalski”: działalność wydawnicza* (1993), Adam Ruta: *Księgarnia „S.A. Krzyżanowski” w Krakowie. Zarys dziejów 1870-1950* (2003), Alfred Toczek: *Lwowskie środowisko historyczne i jego wkład w kulturę książki i prasy (1860-1918)* (2013), Janusz Sowiński: *Między oryginałem, kopią a falsyfikatem. Polskie edycje faksymilowe* (2009), Andrzej Drózd: *Książki i rewolucja: ks. Antonio Marini – neapolitański jakobin i jego biblioteka* (2004), Tenże: *Książka w świecie utopii* (2006, wyd. 2: *Od liber mundi do hipertekstu* –2009), Tenże: *Epitafia i wyrocznie: szkice o początkach pisma i książki w starożytnej Grecji* (2013).

Badania nad dziejami księgozbiorów instytucjonalnych i prywatnych oraz dniem dzisiejszym bibliotek i zawodem bibliotekarza przyniosły szereg opracowań, m.in.: Iwona Pietrkiewicz: *Biblioteka kanoników regularnych w Krakowie w XV i XVI wieku* (2003), Barbara Góra: *Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie: 1828-2000* (2007), Józef Szocki: *Domowy świat książek: wybrane księgozbiory polskie w XIX wieku* (2000), Tenże, *Księgozbiory domowe w Galicji wschodniej (1772-1918)* (2001), *Służą i chronią: 65 lat Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie/* pod red. Marii Piłdy-Pieczak-Majerowicz, Stanisława Skórki, Doroty Wilk (2011), Lilia Kowkiel: *Prywatne księgozbiory na Grodzieńszczyźnie w pierwszej połowie XIX wieku* (2005), *Biblioteka szkolna: tendencje rozwoju – teoria i praktyka/* pod red. Lidii Ippoldt, Haliny Kosętki i Iwony Pietrkiewicz, *W kręgu biblioteki szkolnej: edukacja akademicka nauczycieli bibliotekarzy dla potrzeb zreformowanej szkoły/* pod red. Haliny Kosętki i Bożeny Pietrzyk (2002).

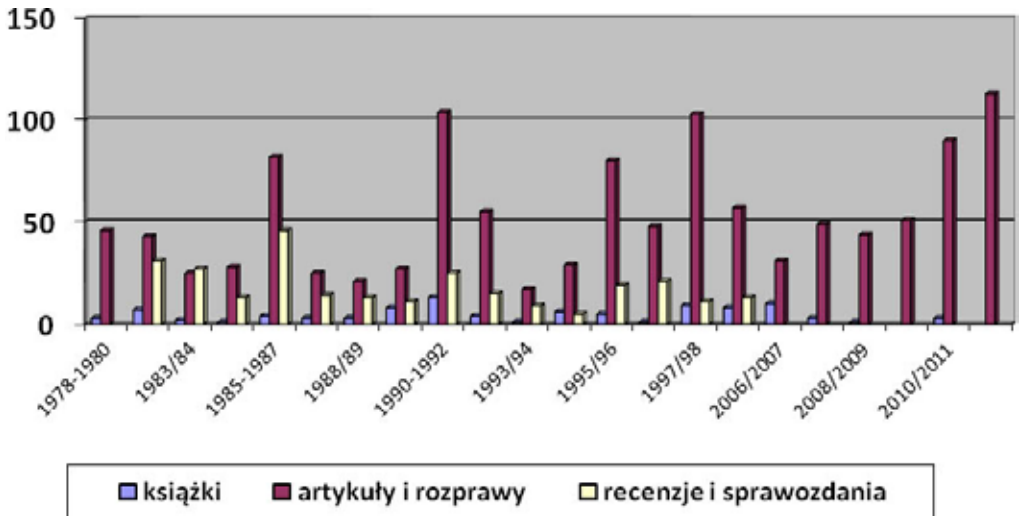
Aktywność naukowa w zakresie prasoznawstwa zaowocowała dziesiątkami publikacji zwartych autorstwa prof. Jerzego Jarowieckiego oraz jego współpracowników

w latach 2003-2005. *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia V* (2007) s. 252-274; Halina Kosętka, Michał Rogoż: *Publikacje pracowników Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Akademii Pedagogicznej w Krakowie w roku 2006. Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia VI* (2008) s. 207-215; S. Kwiecień: *Publikacje pracowników Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w latach 2007-2011. Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia X* (2012) s. 161-204

i uczniów. Poniżej przedstawiamy wybór najważniejszych dokonań: Jerzy Jarowiecki: *Konspiracyjna prasa w Krakowie w latach okupacji hitlerowskiej 1939-1945* (1980), Jerzy Jarowiecki: *Prasa lwowska w latach 1864-1918* (2002), Jerzy Jarowiecki: *Studia nad prasą polską XIX i XX wieku* (1997, tom II 2006), Bożena Pietrzyk: *Problemy kultury w prasie konspiracyjnej w latach 1939-1945* (1995), Krzysztof Woźniakowski: *Prasa, kultura, wojna: studia z dziejów czasopiśmiennictwa, kultury literackiej i artystycznej lat 1939-1945* (1999), Tenże, *Polskojęzyczna prasa gadzinowa w tzw. Starej Rzeszy (1939-1945)* (2001), Władysław Marek Kolasa: *Prasa Krakowa w dekadzie przemian 1989-1998: rynek – kultura – polityka* (2004), Grażyna Wrona: *Polskie czasopisma naukowe w latach 1918-1939* (2005), Grzegorz Nieć: *Jakub Szymkiewicz „Szlachcic na łopacie” – satyryczny reporter „Wiadomości Brukowych”* (2006), Ewa Wójcik: *Kalendarze dwudziestolecia międzywojennego: dzieje, problemy literatury i kultury, bibliografia* (2000), Adam Bańdo: *Nie tylko krew na pierwszej stronie. Problematyka kulturalna na łamach „Ilustrowanego Kuriera Codziennego” w latach 1918-1939* (2006), Michał Rogoż: *Czasopisma dla dzieci i młodzieży Instytutu Wydawniczego „Nasza Księgarnia” w latach 1945-1989: studium historycznoprasowe* (2009), Urszula Lisowska-Kożuch: *Dziennik Polski w latach 1945-1969. Próba monografii* (2010), Anna Faber-Chojnacka: *Czasopisma krakowskie dla dzieci i młodzieży w dwudziestoleciu międzywojennym* (1995), Alfred Toczek: *Krakowski „Naprzód” i jego polityczne oblicze 1919-1934* (1997), Władysława Wójcik: *Prasa gadzinowa Generalnego Gubernatorstwa (1939-1945)* (1988).

W dziedzinie nauki o informacji wydawano zarówno podręczniki akademickie, jak i monografie: Hanna Batorowska, Barbara Czubała: *Wybrane zagadnienia nauki o informacji i technologii informacyjnej* (1996, 2000), Hanna Batorowska, Barbara Kamińska-Czubała: *Szkolne centrum informacji* (2002), Hanna Batorowska: *Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji* (2009), Taż: *Od alfabetyzacji informacyjnej do kultury informacyjnej: rozważania o dojrzałości informacyjnej* (2013), Stanisław Skórka: *Użytkownicy systemów hipertekstowych: strategie poszukiwania informacji w edukacyjnym serwisie internetowym* (2006).

Jak już wspomniano, w Instytucie prowadzono również badania interdyscyplinarne z historii oraz dziejów i teorii literatury, ukazały się m.in. następujące monografie: Henryk Czubała: *Realizm metafizyczny: literatura w poszukiwaniu formy pojemnej* (2009), Michał Zięba: *Wielcy romantycy polscy w pozytywizmie galicyjskim: studia i szkice literaturoznawcze z perspektywy edytorskiej* (2009), Wacława Szelińska: *Śląsk w piśmiennictwie Jana Długosza* (1993), Henryka Kramarz: *Tadeusz Rutowski: portret pozytywisty i demokracji galicyjskiego* (2001), Halina Kosętka: *Adaptacje sceniczne dzieł prozatorskich Henryka Sienkiewicza* (1997), Piotr Krywak: *Fantastyka Lema: droga do „Fiaska”* (1994), Maria Jazowska-Gumulska: *Oswajanie z kulturą: w kręgu inspiracji folklorystycznych w literaturze dla dzieci i młodzieży* (2001).

Wykres 1. Publikacje pracowników Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w latach 1978-2012

W dorobku pracowników na uwagę zasługują edycje źródeł i tekstów, m.in.: *Książka w środowisku lwowskich rzemieślników. Cz. 1, Katalog książek z Biblioteki Stowarzyszenia Rękodzielników „Gwiazda” we Lwowie*, oprac. Maria Konopka (2003), *Książka w środowisku lwowskich rzemieślników. Cz. 2, Rejestr wypożyczeń Biblioteki Stowarzyszenia Rękodzielników „Gwiazda” we Lwowie (22 XI 1880 - 15 IV 1883)*, oprac. Maria Konopka (2004), *Bernard Połoniecki – księgarz lwowski: dzienniki, pamiątki i listy z lat 1880-1943*, oprac. i wstępem opatrzyła Maria Konopka (2006), Stanisław hr. Tarnowski, *Domowa Kronika Dzikowska*, wstęp, oprac. i koment. Grzegorz Nieć (2010), *W obronie „Ogniem i mieczem” – polemiki z Olgierdem Górką: wybór tekstów*, wstęp i oprac. Halina Kosętka.

Wśród bibliografii przywołać należy następujące pozycje: Jerzy Jarowiecki, Barbara Góra: *Prasy lwowska w dwudziestoleciu międzywojennym: próba bibliografii* (1994), Władysław Marek Kolasa, Jerzy Jarowiecki: *Polska bibliografia prasoznawcza 1996-2001* (2005), Maria Jazowska-Gumulska, Maria Ostasz: *Bibliografia piśmiennictwa o literaturze dla dzieci i młodzieży za lata 1945-1956* (1990).

Nie sposób wymienić tu wszystkich publikacji autorstwa pracowników Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa¹⁶, bowiem ramy artykułu na to nie pozwa-

¹⁶Bibliografii publikacji pracowników Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie 1986-1995, Kraków 1996; Bibliografia publikacji pracowników Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie 1996-2000, pod red. I. Burkot, Kaków 2003; Bibliografia pu-

lają, jednak z przytoczonych przykładów wyłania się obraz potencjału badawczego oraz wkładu naukowców z Uniwersytetu Pedagogicznego w rozwój bibliologii i informatologii.

Periodyki

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa wydaje własny periodyk pod tytułem *Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia* ukazujący się w ramach „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis”. Pismo znajduje się na liście czasopism punktowanych MNiSW. Obecne *Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia* wychodzą od 2001 r. i są kontynuacją „Prac Bibliotekoznawczych” – jednej z serii „Rocznika Naukowo-Dydaktycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie” od 1982 do 1998 roku (łącznie ukazało się dziewięć numerów)¹⁷. Struktura „Prac Bibliotekoznawczych” obejmowała 2 części: I Rozprawy i artykuły; II Materiały i sprawozdania, a od t. 3 III Autoreferaty prac doktorskich. Z czasem drukowane prace ujęto w następujące działy: A. Artykuły i rozprawy; B. materiały C. Recenzje, omówienia; D. Kronika naukowa, sprawozdania. W publikacjach zamieszczonych w „Pracach Bibliotekoznawczych” dominowały rozprawy i artykuły poświęcone działalności księgarsko-wydawniczej i czasopiśmiennictwu głównie XIX i XX w., dziejom bibliotek od XVI do XX wieku, badaniom nad ruchem wydawniczym, życiem kulturalnym, bibliografii i informacji naukowej, prasie, czytelnictwu i historii nauki.

Pod obecnym tytułem ukazało się dziesięć numerów¹⁸, a kolejny znajduje się w druku. W *Annales* obecne są stałe działy: A. Artykuły i rozprawy (Historia książki i biblio-

blikacji pracowników Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie <http://www.up.krakow.pl/biblio/bibliografia/bibliografia.html> [dostęp: 24 XI 013].

¹⁷ Wszystkie zeszyty ukazały się pod redakcją prof. Jerzego Jarowieckiego: Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie, z. 78: Prace Bibliotekoznawcze I (1982); z. 8: Prace Bibliotekoznawcze II (1984); z. 96: Prace Bibliotekoznawcze III (1985); z. 110: Prace Bibliotekoznawcze IV (1987); z. 135: Prace Bibliotekoznawcze V (1990); z. 147: Prace Bibliotekoznawcze VI (1991); z. 155: Prace Bibliotekoznawcze VII (1993); z. 178: Prace Bibliotekoznawcze VIII (1996); z. 194: Prace Bibliotekoznawcze IX (1998).

¹⁸ *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis, Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia I* / pod red. Józefa Szockiego, Kraków 2001; *Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia II* / pod red. Haliny Kosętki, Kraków 2003; *Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia III* / pod red. Haliny Kosętki, Kraków 2005; *Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia IV* / pod red. Haliny Kosętki, Kraków 2006; *Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia V* / pod red. Haliny Kosętki, Kraków 2007; *Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia VI* / pod red. Haliny Kosętki, Kraków 2008; *Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia VII* / pod red. Haliny Kosętki, Kraków 2009; *Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia VIII* / pod red. Haliny Kosętki, Kraków 2010; *Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia IX* / pod red. Haliny Kosętki, Kraków 2011; *Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia X* / pod red. Andrzeja Drózdza, Kraków 2012

tek; Czasopiśmiennictwo – kultura literacka); B. Materiały; C. Recenzje; D. Kronika naukowa. Sprawozdania. Redakcja dokłada starań, aby pismo ukazywało się regularnie raz do roku. Nadsyłane teksty podlegają procedurze recenzowania zgodnie z zasadami obowiązującymi w czasopismach naukowych. Rocznik posiada Radę Naukową, w której zasiadają uznane krajowe i zagraniczne autorytety bibliologiczne. Pismo udostępnia swoje łamy nie tylko pracownikom rodzimego Instytutu, ale jest otwarte na współpracę z innymi ośrodkami akademickimi w kraju i za granicą¹⁹.

Z inicjatywy m.in. pracowników Instytutu w 1998 roku powstał „Rocznik Historii Prasy Polskiej”, wydawany przez Polską Akademię Nauk i Uniwersytet Pedagogiczny i ukazujący się do dnia dzisiejszego. Redaktorem naczelnym periodyku jest prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki, redaktorem odpowiedzialnym i sekretarzem redakcji prof. dr hab. Krzysztof Woźniakowski (IINiB), zaś członkami kolegium redakcyjnego są, oprócz wyżej wymienionych: dr hab. prof. UP Grażyna Wrona, dr Władysław Marek Kolasa oraz dr Michał Rogoż (wszyscy z IINiB). Członkiem kolegium był również prof. dr hab. Andrzej Notkowski. Siedziba redakcji mieści się na terenie Instytutu. Rocznik jest wydawnictwem ciągłym, organem Komisji Prasoznawczej PAN Oddział w Krakowie, ukazującym się w postaci 2 zeszytów rocznie. Na jego łamach zamieszczane są artykuły poświęcone historii prasy oraz materiały z zakresu szeroko pojmowanego prasoznawstwa. Pismo zawiera następujące działy: *Artykuły i rozprawy; Materiały i miscellanea; Przeglądy i recenzje; Kronika* oraz *Pro memoria*. Drukowane są artykuły zarówno w języku polskim, jak i angielskim. Artykuły opatrzone są abstraktami i słowami kluczowymi w języku polskim i angielskim, a także streszczeniami w języku polskim. Podstawową wersją pisma jest wersja drukowana, ale dostępne jest ono również w Internecie na platformie Versita Ltd.

Konferencje

Od 1986 roku Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UP w Krakowie jest organizatorem cyklicznej międzynarodowej konferencji naukowej *Kraków – Lwów. Książki – czasopisma – biblioteki*. Do tej pory odbyło się 11 edycji konferencji, która zdobyła sobie uznanie w środowisku bibliologów zajmujących się tematyką lwowską i krakowską²⁰. Pierwsza konferencja dotyczyła tematyki Krakowa, kolejne

¹⁹ <http://sbsp.up.krakow.pl/> [dostęp: 22 XI 2013]

²⁰ I Konferencja w dniach 7-8 maja 1986; II Ogólnopolska Konferencja Naukowa (28-29 XI 1993); III Ogólnopolska Konferencja Naukowa (3-4 XI 1994); IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa (4-5 XI 1970); V Ogólnopolska Konferencja Naukowa (3-4 XI 1999); VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa Kraków - Lwów: książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku w dniach 19-20 XI 2001 roku; VII Międzynarodowa Konferencja Naukowa Kraków - Lwów: książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku w dniach 19-20 XI 2003 roku; VIII Międzynarodowa Konferencja Naukowa Kraków - Lwów. Książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku w dniach 16-18 XI 2005 roku; IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa Kraków - Lwów: książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku w dniach 21-23 XI 2007 roku;

konsekwentnie obejmują również problematykę lwowską. Krakowskie listopadowe spotkania naukowe, organizowane z reguły co dwa lata, na trwałe wpisały się do kalendarza konferencji. Wyjątkowa była jubileuszowa X Międzynarodowa Konferencja Naukowa, która odbyła się we Lwowie w dniach 20-22 X 2009 roku we współpracy z Katedrą Bibliotekoznawstwa i Bibliografii Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie. Pokłosiem konferencji są publikacje w formie prac zbiorowych zawierających większość referatów wygłoszonych podczas obrad.

Niezależnie od krakowsko-lwowskiego cyklu, Instytut i jego katedry był organizatorem i współorganizatorem szeregu konferencji naukowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym. Zaprezentowane zostaną jedynie dokonania z ostatnich kilkunastu lat. W 2013 roku IINiB wspólnie z Biblioteką Główną Uniwersytetu Pedagogicznego zorganizował II Międzynarodową Konferencję Naukową „Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Bibliotekarz 2.0 – nowoczesność na bazie tradycji”, która odbyła się w dniach 23-24 V 2013 roku w Krakowie, zaś Katedra Nauki o Informacji i Edukacji Informacyjnej przygotowała ogólnopolską konferencję naukową „Biblioteka w świecie cyfrowym. Kultura – Edukacja – Wychowanie informacyjne”, która odbyła się 17 V 2013 roku w Suchej Beskidzkiej. W 2011 roku instytut był współorganizatorem dwóch konferencji – „Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Funkcje i wyzwania w XXI wieku” (wraz z Biblioteką Główną UP), która odbyła się w dniach 16-17 V 2011 roku oraz „Powstanie listopadowe 1830-1831 roku. Historia – tradycja – media” (wspólnie z Muzeum Niepodległości, IINiSB UW oraz Mazowiecko-Podlaskim Towarzystwem Naukowym), która miała miejsce w Warszawie w dniach 19-20 X 2011 roku. Rok wcześniej Instytut współorganizował konferencję „Kultura informacyjna i biblioteki szkolne w środowisku lokalnym” (Sucha Beskidzka, 5-7 III 2010 r.).

W 2006 roku odbyło się seminarium naukowe „Perspektywy współpracy bibliotek pedagogicznych z bibliotekami szkolnymi” dla dyrektorów i kadry zarządzającej bibliotek pedagogicznych w Małopolsce, zorganizowane przez Małopolskie Kuratorium Oświaty przy współudziale Pracowni Informacji i Dokumentacji Naukowej IINiB., a także Forum Małopolskich Nauczycieli Bibliotekarzy na temat „Biblioteka szkolna miejscem pracy twórczej”, którego organizatorem była Pracownia Informacji i Dokumentacji Naukowej IINiB przy współpracy Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich – Oddział Krakowie.

Rok 2004 przyniósł dwie konferencje: ogólnopolską na temat „Centrum Informacyjne przyszłością polskiej szkoły”, zorganizowaną we współpracy z Ośrodkiem Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie oraz „Centrum informacyjne dla potrzeb środowiska lokalnego” przygotowaną przez Pracownię Informacji

X Jubileuszowa Międzynarodowa Konferencja Naukowa Kraków - Lwów: książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku w dniach 20-22 X 2009 roku we Lwowie; XI Międzynarodowa Konferencja Naukowa Kraków - Lwów: książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku w dniach 15-16 XI 2011 roku

i Dokumentacji Naukowej IINiB AP w Krakowie oraz Starostwo Powiatowe w Suchej Beskidzkiej i ZS im. Walerego Goetla w Suchej Beskidzkiej.

W roku 2003 odbyło się aż pięć sesji naukowych, oprócz VII edycji konferencji „Kraków – Lwów” były to: Ogólnopolska Konferencja Naukowa na temat „Edukacja nauczycielska wobec zadań reformy”, sesja międzynarodowa „Język i kultura Wielkiego Księstwa Litewskiego”, konferencja międzynarodowa „Dzieło i życie Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego” oraz XI Szkoła Dydaktyków Literatury i Języka Polskiego (trzy ostatnie zorganizowane wspólnie z Instytutem Filologii Polskiej Akademii Pedagogicznej w Krakowie).

W kwietniu 2002 roku odbyło się sympozjum naukowe z okazji 110. rocznicy ukazania się krakowskiego „Naprzodu”, zaś w maju tegoż roku Ogólnopolska Konferencja Naukowa zorganizowana przez IBiN AP w Krakowie, Kuratorium Oświaty w Krakowie, MENiS – Interkl@se, Beskidzkie Niepubliczne Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Suchej Beskidzkiej na temat „Kształcenie dla przyszłości w szkolnym skomputeryzowanym centrum informacji”.

W roku 2001 – oprócz VI konferencji „Kraków – Lwów” odbyły się: Ogólnopolska Konferencja „Edukacja akademicka nauczycieli bibliotekarzy dla potrzeb zreformowanej szkoły” zorganizowana przez Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej AP w Krakowie oraz Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich, a także X Szkoła Dydaktyków Literatury i Języka Polskiego w cyklu: Warsztat badawczy dydaktyka literatury i języka. Podręcznik jako narzędzie kształcenia polonistycznego w gimnazjum, zorganizowana przez nasz instytut.

Prace dyplomowe

Prace magisterskie i licencjackie przygotowane przez studentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa tworzą zróżnicowany zbiór zarówno pod względem tematów, jak i formy (monografie, prace pogładowe, stany badań). Pierwsze prace magisterskie z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa zostały obronione w 1977 r. W sumie latach 1977–2013 obroniono ponad 3240 prac licencjackich i magisterskich. Na ich temat pisano na łamach czasopisma „Prace Bibliotekoznawcze”, a potem „Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia”, a także w materiałach pokonferencyjnych „Książki, czasopisma, biblioteki Krakowa XIX i XX w.”²¹. Opracowywano na bieżąco ze-

²¹ Barbara Czubałowa: Prace magisterskie w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP w Krakowie w latach 1986–1991. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace Bibliotekoznawcze VIII* (1996) s. 207–213; Wiesław Magiera: Prace magisterskie powstałe w Samodzielnym Zakładzie Bibliotekoznawstwa WSP w Krakowie w l. 1977–1985. W: *Książki, czasopisma, biblioteki Krakowa XIX i XX w.* Kraków 1988 s. 24–40

stawienia bibliograficzne prac od 1977–2013 w formie tradycyjnej i elektronicznej. Elektroniczna baza bibliograficzna jest dostępna na stronach internetowych Instytutu i Biblioteki Instytutu²².

Większość prac ma charakter historyczny, choć nie brak tematów współczesnych, pisanych w oparciu o badania empiryczne. Obszarem i chronologią badań objęto całość dziejów książki i bibliotek w Polsce. Na wielorakość tematów mieli wpływ promotorzy prac. Stały się one odzwierciedleniem ich prac badawczych i zainteresowań. Opiekunami seminariów dyplomowych byli i są bibliotekoznawcy, literaturoznawcy, bibliografowie, prasoznawcy, językoznawcy, naukoznawcy, badacze historii książki, bibliotek i literatury dziecięcej. Powstałe prace są także odzwierciedleniem dorobku naukowo-dydaktycznego Instytutu, ponieważ znaczna część kadry naukowej to absolwenci Instytutu, którzy realizują swoje zainteresowania badawcze i poszerzają tematykę prac dyplomowych swoich seminarzystów. Pisano na temat: bibliotek (szkolnych, pedagogicznych, publicznych i naukowych), historii książki polskiej od XVI do XXI wieku, historii prasy i czasopiśmiennictwa polskiego, czytelnictwa i społecznego obiegu książki. To prace bibliograficzne, z informacji naukowej, edytorstwa, zagadnień wydawniczo-księgarskich, a także z zakresu literaturoznawstwa, historii kultury i życia literackiego miast i wsi. Ponadto powstały prace na pograniczu krytyki literackiej, kultury, językoznawstwa. Z czasem powstały nowe specjalizacje z biblioterapii, recepcji twórczości i filmu, a także marketingu, infobrokerstwa i in.

Najwięcej prac dyplomowych powstało w ramach specjalizacji czasopiśmienniczej, przygotowanych w postaci opracowań monograficznych oraz prac bibliograficzno-prasoznawczych. To zasługa inspirującej roli byłego dyrektora Instytutu prof. Jerzego Jarowieckiego, pod którego opieką powstało ich najwięcej. Na temat prac magisterskich

²² Bibliografia prac magisterskich wykonanych w Samodzielnym Zakładzie bibliotekoznawstwa Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie za lata 1977–1979, oprac. Marek Pieczonka (poz. 1-169). Kraków 1980; Toż za rok 1980, oprac. Grażyna Dymańska, Marek Pieczonka (poz. 170–257). Kraków 1981; Toż za rok 1981, oprac. Grażyna Wrona, Marek Pieczonka (poz. 258-306); Toż za lata 1982–1983, oprac. Barbara Góra. Kraków 1984 (poz. 307–432); Toż za rok 1984, oprac. Barbara Góra (poz. 433-478). Kraków 1985; Bibliografia prac magisterskich wykonanych w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSO w Krakowie za lata 1985-1991, oprac. Marek Gloger, Mieczysław Więclawek (poz. 479-779). Kraków 1992; Bibliografia prac magisterskich napisanych w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Akademii Pedagogicznej w Krakowie za lata 1992–2004, oprac. Halina Grzywacz, Dorota Wilk. Kraków 2005; Bibliografia prac magisterskich i licencjackich napisanych w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa za lata 2005–2011, oprac. Halina Grzywacz, Justyna Buczyńska-Łaba. Kraków 2012; Bibliografia prac magisterskich napisanych w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa za lata 2012-2013, oprac. Justyna Buczyńska-Łaba. Kraków 2013, maszynopis; Prace magisterskie IBiIN (1977–1999), Prace magisterskie IBiIN (1977–2002) wersja testowa, <http://bazy.wbp.krakow.pl/cgi-bin/makwww2/makwww.exe>; <http://binib.wordpress.com/poradnik/prace-dyplomowe-bibliografia/>

i doktorskich pisanych pod kierunkiem Profesora powstały osobne publikacje²³. Obok seminariów Jerzego Jarowieckiego dużą popularnością cieszyły się zespoły seminarzystów objęte opieką prof. Andrzeja Notkowskiego, prof. Krzysztofa Woźniakowskiego, prof. Grażyny Wrony, a także m.in. dra Sylwestra Dzikiego, dr hab. Zofii Sokół, czy dra Alfreda Toczka.

Większość prac licencjackich i magisterskich powstałych w ciągu minionych 36 lat dotyczy szeroko pojętej bibliologii i bibliotekoznawstwa (pisane były pod opieką m.in. prof. Ireny Bar-Świech, dr. Edwarda Chełstowskiego, prof. Andrzeja Drózdza, dr. Tadeusza Frączyka, prof. Jerzego Jarowieckiego, dr Lidii Ippoldt, prof. Romana Jaskuły, prof. Marii Konopki, prof. Marii Pidłypczak-Majerowicz, dr Marii Radwańskiej, prof. Janusza Sowińskiego, prof. Wacławy Szelińskiej, dr Ewy Wójcik, prof. Grażyny Wrony).

Duży zbiór stanowią prace dotyczące czytelnictwa i społecznego obiegu książki (promotorzy to m.in. dr Anna Faber-Chojnacka, dr Lidia Ippoldt, prof. Jerzy Jarowiecki, dr Maria Radwańska, prof. Józef Szocki, dr Józef Zajac). Obok specjalizacji z zakresu czytelnictwa powstała nowa gałąź wiedzy z biblioterapii (pod opieką m.in. dr Barbary Kamińskiej-Czubały, dr Lidii Ippoldt, prof. Marii Pidłypczak-Majerowicz), która cieszy się ogromnym zainteresowaniem studentów. Na podstawie napisanych prac dyplomowych z tej nowej dyscypliny można określić stan badań z zakresu czytelnictwa i biblioterapii osób niepełnosprawnych, które zostały zebrane i opracowane obejmując swym zasięgiem chronologicznym lata 1980–2013.

Duży procent prac dyplomowych to chętnie wybierane tematy bibliograficzne. Pisane były m.in. pod opieką dr. Jana Bujaka, dr Marii Jazowskiej-Gumulskiej, prof. Jerzego Jarowieckiego, dr Barbary Góry, prof. Haliny Kosętki, prof. Grażyny Wrony.

Prace z przedmiotu kierunkowego informacji naukowej i informatologii, kultury i technologii informacyjnej, architektury informacji, komputeryzacji bibliotek, infobrokerstwa pisane były m.in. pod kierunkiem prof. Wiesława Babika, dr. Adama Bańdy, prof. Hanny Batorowskiej, dr Barbary Kamińskiej-Czubały, dr. Franciszka Kleszcza.

W zakresie druckarstwa, działalności wydawniczej, edytorstwa i księgarstwa promotorami prac byli m.in. dr Tadeusz Frączyk, prof. Jerzy Jarowiecki, prof. Roman Jaskuła, dr Barbara Góra, prof. Maria Konopka, prof. Maciej Kawka, dr Grzegorz Nieć, dr Adam Ruta, dr Marek Pieczonka, dr Iwona Pietrzakiewicz, prof. Wacława Szelińska, dr Ewa Wójcik, prof. Krzysztof Woźniakowski, prof. Grażyna Wrona, dr Józef Zajac, dr Michał Zięba. Obszerny temat badawczy stanowią prace w zakresie historii i działalności wydawniczej Galicji Wschodniej, a przede wszystkim Lwowa. Obejmują swym zasięgiem okres zaborów i okres międzywojenny. Prace te powstały przede wszyst-

²³ Halina Grzywacz, Dorota Wilk: Bibliografia prac magisterskich i doktorskich za lata 1969–1995 napisanych pod kierunkiem profesora dra hab. Jerzego Jarowieckiego w czterdziestolecie pracy naukowej i dydaktycznej. Kraków 1996 ; toż za lata 1996–2004. Kraków 2005

kim pod opieką badaczy tego zakresu tematycznego, prof. Jerzego Jarowieckiego, prof. Marii Konopki, prof. Marii Piłtyczak-Majerowicz i dr Ewy Wójcik.

Wiele prac powstało na temat życia literackiego i kulturalnego społeczeństwa polskiego, które prowadzili specjaliści z zakresu szeroko pojętej literatury, pedagogiki, historii oświaty: prof. Halina Kosętko, prof. Henryka Kramarz, prof. Krzysztof Woźniakowski, prof. Krzysztof Dmitruk, prof. Jerzy Ossowski, dr Piotr Krywak, dr hab. Henryk Czubała, prof. Maciej Kawka, prof. Halina Bursztyńska, prof. Mariai Lizis oraz dr Maria Jazowska-Gumulska.

Prace licencjackie i magisterskie powstałe na przestrzeni 36 lat stanowią ogromny dorobek naukowy i badawczy, zawierający materiał źródłowy, archiwalny, dokumentacyjny, ujmujący polskie środowisko literackie, kulturalne, prasoznawcze, wydawnicze. To potencjał świadczący o dużej pracy twórczej, badawczej i dydaktycznej środowiska bibliotekoznawczego krakowskiego Uniwersytetu Pedagogicznego.

Studenckie Koło Naukowe „Bibliolog”

Już w kilka lat po uruchomieniu nowego kierunku, jakim było bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, w 1978 roku powstało Koło Naukowe „Bibliolog”. Pierwszym jego kuratorem była dr Wacława Szelińska. Studenci w pierwszych latach istnienia koła wygłaszali referaty na posiedzeniach naukowych, brali udział w wycieczkach do bibliotek, wydawnictw, drukarni itp. instytucji, a także zwiedzali wystawy związane z historią książki i bibliotek. Pomagali też w organizowaniu bibliotek zakładowych, m.in. katalogując zbiory. Koło było współorganizatorem seminariów naukowych, z których pierwsze, poświęcone księgarstwu i działalności wydawniczej w Krakowie, odbyło się 1979 roku. Kolejne dotyczyły m.in. księgarstwa w Krakowie do 1939 roku, wiktorii wiedeńskiej w prasie i książce czy dziejów książki w badaniach studentów bibliotekoznawstwa²⁴.

Studenci zrzeszeni w kole naukowym wydawali swoje pisma. Pierwszym z nich był „Kiermasz” (1980) – w zasadzie jednodniówka, potem „Bibliolog. Gazetka Koła Naukowego Studentów Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP” (1992-1993), a następnie „V.S.O.P. Gazeta Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP” (1995-1997) – od nr 3 z podtytułem „Pismo studentów Katedry Bibliotekoznawstwa WSP w Krakowie”²⁵.

²⁴ I Seminarium Naukowe (1979) pt. „Księgarstwo i działalność wydawnicza w Krakowie w l. 1939-1945”, II (1980) „Prasa dzieci i młodzieży, jej funkcje społeczne”, III (1981) „Książka, prasa, wydawnictwa w Krakowie w okresie dwudziestolecia międzywojennego (1918-1939)”, IV (1982) „Książka – Prasa – Działalność wydawnicza w Krakowie do roku 1939”. Podobne seminaria (V i VI) odbyły się również w 1982 r.

²⁵ Marek Glogier: Czasopisma, biuletyny i jednodniówki w WSP/AP. Przegląd tytułów z lat 1951-2006. *Konспект* 2006 nr 2/3 s. 106-123

Istotnym dokonaniem koła naukowego było zainicjowanie w 1984 roku obozów naukowych w Pelplinie, które kontynuowane były przez 15 lat. Studenci, pod kierunkiem doc. dr hab. Wacławy Szelińskiej i dr Barbary Góry, porządkowali księgozbiór Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Chełmińskiej, katalogując zbiory oraz tworząc odrębny dział starych druków.

Retrospektywny przegląd działalności Instytutu oraz spojrzenie na jego dzisiejsze oblicze pozwala skonstatować, że na pierwszym miejscu uwidacznia się troska o realizację kierunków wytyczonych już w pierwszych latach istnienia. Przykładano nieustannie wagę do uniwersalnych wartości i wysokich standardów pracy naukowej i wychowawczej nauczycieli akademickich. Istotna była i jest nadal jakość kształcenia studentów, potwierdzana wysokimi ocenami wystawianymi Instytutowi podczas kolejnych akredytacji (ostatnia w 2013 roku). Dzięki tym działaniom krakowskie bibliotekoznawstwo znalazło trwałe miejsce w historii uczelni oraz polskich środowisk akademickich. Potwierdzeniem może też być niezmiennie od lat zainteresowanie studiami w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.

Inauguracja roku akademickiego 2010 / 2011

Inauguracja roku akademickiego 2012 / 2013

Inauguracja roku akademickiego 2012 / 2013

Otrzęsiny 2010

Festiwal Nauki 2010

Konferencja Kraków - Lwów 2009

Kraków-Lwów 2011

